

Pekka Ervast:
Onni ja vapaus

Onni ja vapaus

Esitelmä 20.5.1917 Helsingissä
pitänyt
Pekka Ervast

Helsinki 1998
Pekka Ervast -seminaarin työryhmä

Saatteeksi

Julkaistava esitelmä kuuluu Pekka Ervastin tuotannon keruuprojektin aikana syntyneeseen aineistoon. Esitelmä on aikoinaan Pikakirjoitettu pidettäessä ja sitten myöhemmin kirjoitettu kurrentille. Tulos ei ole Pekka Ervastin tarkistama.

Käsillä oleva teksti on kopioitu Ruusu-Ristin arkistossa säilyttävästä jäljennöksestä, joka on hiilipaperin avulla konekirjoittamalla aikaansaatu toisinto. Jäljennöksen loppuun on merkitty tieto: „Puhtaaksi kirjoittanut P.S.” Nimikirjaimet tarkoittavat Pekka Silfsténiä.

Jäljennöstä tehdessäni olen muutamia pitkiä virkkeitä jakanut useammiksi, samoin muutamia kappaleita olen jakanut pienemmiksi.

Esitelmä julkaistaan toisessa *Pekka Ervast* -seminaarissa Espoon Hanasaaren kulttuurikeskuksessa sunnuntaina 24. touko-kuuta 1998. Seminaarin teemana on *Henkisen työn vapaus ja vastuu*. Esitelmä jaetaan seminaariin osallistujille Pekka Ervast -seminaarin työryhmän lahjana. Esitelmän julkaisemiseen on Ruusu-Ristin Kirjallisuusseuran lupa.

Helsingissä 29. huhtikuuta 1998

Pekka Okko

Etukannen piirros: *Kauno Mannonen*

Takakansiteksti: *Pekka Okko*

Tallennos: Pekka Ervastin tuotannon keruuprojekti

Sivujen ulkoasu: *Pekka Okko*

Offsetpaino Sipiläinen

Karjaa 1998

Digitalisoitu näköispainos 2006

Onni ja vapaus

Pekka Ervastian esitelmä 20. 5. 1917

Nyt kun meillä on luentokausi lopussa ja kesä tulossa, on hyvä, että nyt käännämme huomiomme hetkiseksi ihmiseen ja tutkimme omaa itseämme, tutkimme hetken sielun ja hengen asioita ja muistutamme mieleemme mitä meidän elämämme täällä on. Lähemmin sanoen koskee tutkimusaiheemme ihmisen onnea ja vapautta, niinkuin luennon nimeksi on ilmoitettu.

Meidän ei tässä piirissä, joka on tottunut ajattelemaan asioita henkisesti, spiritualisesti, tarvitse lainkaan viivähtää tavallisessa onnen käsityksessä, jonka mukaan ihmisen onni on kokonaan tai ainakin suureksi osaksi riippuvainen ulkonaisista olosuhteista. Moni voi kyllä onnesta näin ajatella. Moni köyhä ihminen ajattelee: 'Jos olisin rikas, silloin olisin onnellinen', ja työstä väsynyt ihminen voi ajatella: 'Oi, jospa minulla olisi sellainen vapaa olotila, ettei minun tarvitsisi työtä tehdä, silloin olisin onnellinen!' Meidän ei tarvitse viivähtää näissä ajatuksissa, sillä me tiedämme, ettei onni riipu sellaisista asioista. Päinvastoin, me tiedämme, että se, joka tekee työtä, on onnellinen ja että köyhinä me voimme olla yhtä hyvin ja paremminkin kuin rikkaina. Ei se ihminen aina ole onnellinen, joka saa olla laiskana, sillä me voimme nähdä, että jos ihminen on sellaisessa asemassa, ettei hänellä ole ulkonaista pakkoa tehdä työtä, vaan hän tulee toimeen omilla varoillaan, niin ei hän tyydy vain ole-

maan olemassa, vaan keksii itselleen jotakin hommaa, millä saisi aikansa kulumaan. Me sanomme siis, että onni ei riipu tällaisista ulkonaisista seikoista, onni on jotakin aivan muuta. Mitä siis on onni?

Onni on jotakin tunnetta, sillä ellei ihminen tunne itseään onnelliseksi, niin hän ei ole onnellinen, olkoot ulkonaiset seikat millaiset tahansa. Onni on jotakin sisäistä, onni asuu ihmisen tajunnassa, sillä ollakseen onnellinen, täytyy ihmisen olla sitä sisässään. Näin ollen kysymys onnesta ei koske niin paljon sitä, missä olosuhteissa ihminen elää, vaan sitä, millä tavalla, millä ehdoilla hänen tajuntansa voi tuntea onnea. Millä ehdoilla ihminen voi tuntea itsensä tajuntana onnelliseksi, vapaaksi? Milloin onni on tajunnan ilmiönä mahdollinen?

Teosofisen psykologian mukaan, joka ei ole mitään uutta keksintöä, vaan ikivanhaa viisautta, ihmisen tajunta on puettu useaan verhoon, käyttövälineeseen eli ruumiiseen. Ja jotta meidän tajuntamme voi olla onnellinen, täytyy sen suhtautua aivan määrättyllä tavalla sen omiin ruumiisiin, käyttövälineihin. Me ymmärrämme, että teosofisella kannalta katsoen onnen probleemissa ei ole kysymys siitä, millä tavalla meidän käyttövälineemme suhtautuvat ulkomaailmaan, vaan siitä, millä tavalla me itse tajuisina olentoina suhtaudumme omiin käyttövälineihimme. Jos ihminen osaa oikealla tavalla, henkisenä keskuksena ja tajuavana olentona, suhtautua omiin käyttövälineihinsä, silloin hän on onnellinen. Tähän rajoittuu onnen probleemi teosofiselta kannalta, ja se kysymys on aivan toisarvoinen, millä tavalla ihmisen eri verhot suhtautuvat ympäröivään maailmaan, tai jos tahdomme ilmaista sen vielä selvemmin ja yksinkertaisemmin, millä tavalla ihmisen fyysillinen ruumis suhtautuu fyysilli-

seen maailmaan, t. s. mitä ehtoja fyysillisellä ruumiilla on ympäröivään maailmaan nähden, että se olisi onnellinen. Onnen ensimmäinen ehto ei ole se, vaan se, millä tavalla ihmisen oma tajunta, ihminen itse sielullisena ja henkisenä olentona suhtautuu omiin käyttövälineihinsä. Tämä tulee selväksi, kun käymme tarkastamaan onnen ehtoja eri käyttövälineissä.

Me tiedämme, että tuon vanhan teosofisen, vanhan okkultisen eli salatieteellisen psykologian mukaan meidän kokoonpanossamme, aineellisessa kokoonpanossamme voidaan erottaa kolme — tai oikeastaan neljä, sillä yksi jakautuu kahtia — eri käyttövälinettä, jotka vastaavat samalla meidän oman tajuntamme ja sielumme kolmea olemuspuolta. Meidän sielussamme on kolme olemuspuolta, sillä ihmisen tajunta ilmenee kolmella tavalla: tietona, tuntona ja tahtona. Me tiedämme, tunnemme ja tahdomme. Tämän psykologisen jaotuksen tunnustaa myös länsimainen psykologia, mutta muussa suhteessa se poikkeaa suuresti vanhasta itämaisestä psykologiasta, jonka teosofia on omaksunut, sillä sen sijaan, että se tunnustaisi ihmisen henkiolennoksi, joka käyttää sielua ja ruumista verhoinaan, se tunnustaa ihmisen vain sieluksi, jonka se asettaa ruumiin yläpuolelle. Sitä vastoin itämainen psykologia osoittaa, että ihminen on henki, jolla on kolme ilmennyspuolta, joita nimitetään sanskritinkielellä: Aatma, Buddhi ja Manas.

Näillä hengen kolmella ilmennyspuolella on kullakin vastaavat verhonsa, joita jokaista vastaa määrätty sielullinen olemuspuoli. Niinpä Manasta, eli tietopuolta ihmisen sielussa, vastaa määrätty käyttöväline, jota teosofiassa kutsutaan mentaaliruumiiksi, äly- eli ajatusruumiiksi. Buddhia, eli ihmissielun tunnepuolta, vastaa toinen käyttöväline, jota

kutsutaan astraali- eli himo- ja haluruumiiksi, tunneruumiiksi. Ja Aatmaa, eli ihmissielun tahtopuolta, vastaa kolmas käyttöväline, fyysillinen ruumis. Tämä käyttöväline toimii kokonaan tahdon käyttövälineenä.

Nyt meidän ei pidä ajatella niin, ei erehtyä luulemaan, että kun ihminen käyttää älyään, ajattelee, niin tapahtuu joitakin värähtelyjä, joitakin toimintoja, joitakin voimapurkauksia ainoastaan mentaaliruumiissa, ajatuksen käyttövälineessä. Ei liioin pidä ajatella, että kun ihminen tuntee joitakin tunteita, niin tapahtuu purkaus yksinomaan tunneruumiissa, vaan meidän pitää ymmärtää, että vaikka ajatus lähinnä kuuluukin mentaaliruumiiseen ja liittyy älyyn, niin täytyy sen kuitenkin tunkeutua älyruumista vastaavaan osaan fyysisessä ruumiissa, joka tekee tuon ajatusruumiissa tapahtuvan voimapurkauksen tajutuksi fyysisessä päivätajunnassa.

Ajatusruumis on sinänsä näkymätön käyttöväline, se on voima näkymättömässä maailmassa, mutta tässä näkyvässä fyysisessä ruumiissa on sille vastaavaisuus, ja se on aivot. Aivot ovat se elin, joka tekee ihmiselle mahdolliseksi ymmärtää asioita päivätajunnassaan. Samoin on myös tunneruumiilla vastaavaisuutensa fyysisessä ruumiissa, ja se on hermosto. Koko hermosto, sekä sympaattinen että serebros-pinaalinen hermosto välittävät yhteyttä astraaliruumiin ja päivätajunnan välillä. Fyysisessä ruumiissa on siis vastaavaisuus kaikille mielikuvitustoiminnoille, tunteille ja ajatuksille, mutta samalla on näkymättömässä maailmassa toiminnassa erityisiä käyttövälineitä, erityisiä olemuspuolia. Tämän me voimme huomata aivan käytännössä todeksi.

Nyt voi joku sanoa: 'Kun meillä kerran on aivot, jotka välittävät ajatustoimintaa sielusta, jossa on kolme olemus-

puolta, niin mitä me tarvitsemme erityistä älyruumista? Mehän ajattelemme aivojen kautta.’ Me voimme kuitenkin nähdä, kun tutkimme tarkemmin elämää, että tällainen käsitys on aivan pintapuolinen, sillä meillä on elämän kokemusten perusteella tieto siitä, että ihmisellä täytyy olla jokin muukin käyttöväline ajatustoiminnalleen kuin pelkästään aivot, että ihmisellä täytyy olla erityinen käyttöväline, ajatusruumis, erikoinen näkymätön ilmennysmuoto ajatustoiminnalle näkymättömässä maailmassa, sillä muuten emme saata tyydyttävästi selittää itsellemme kaikkia ajatuselämän ilmiöitä. Me huomaamme tämän, kun rehellisesti tahdomme elämää tutkia.

Me sanoimme, että ihmisen ollakseen tajunnassaan onnellinen pitää suhtautua määrättyllä tavalla fyysilliseen ruumiiseen, t. s. hän on velvoitettu olemaan fyysilliseen ruumiiseen jossakin määrättyssä värähtelytilassa. Jos asia on todella näin, niin mikä sitten määrää tuon oikean suhteen tajunnan ja ruumiin välillä. Mikä on esim. fyysillisen ruumiin oikea värähtelytila, ja kuinka me voimme saada sen ilmenevän? Kuinka me voimme saada kiinni oikeasta suhteesta tajunnassamme, että tajuntamme olisi onnellinen fyysillisessä ruumiissa asuessaan? Onko ehkä kullakin käyttövälineellämme aivan erikoinen normi, jonka täyttäminen on ehtona, että tajuntamme olisi onnellinen siinä käyttövälineessä asuessaan, ja onko tämä normi määriteltävissä? On. Kullakin käyttövälineellä on oma norminsa, ja se normi on aivan tarkalleen määriteltävissä.

Tutkikaamme siis asiaa ja ottakaamme ensin tuo käyttöväline, jota nimitämme mentaali- eli älyruumiiksi, ajatuskäyttövälineeksi. Tarkastakaamme ensin, mistä voimme tietää aivan käytännöllisenä tosiasiana, että meillä on näky-

mättömässä maailmassa tuollainen mentaaliruumis. Meillähän on aivot, joiden välityksellä ihminen tajuaa fyysisessä maailmassa. Mutta mistä voimme tietää, että meillä on myös näkymätön käyttöväline, näkymätön ilmennysmuoto, joka on aivan lakisiteinen ja johon ajatusvoima on sidottu? Me voimme huomata ja myöntää todeksi seikan, jonka tiedemiehet, oppineet ihmiset ovat havainneet, että ihmisen kaikkea ajatustoimintaa ja ajatuskykyä johtavat määrätyt henkiset lait, joita yhteisnimellä kutsutaan logiikaksi. Ajatus vaatii määrätyt lait ollakseen todellista ja järkevää, ja psykologit koettavat keksiä ja eritellä näitä lakeja, joita ajatuksen tulee noudattaa. Nämä psykologien keksimät lait eivät kuitenkaan ole niin todellisia kuin se laki, joka minun mielessäni nyt on. Se on laki, jota vastaan ihminen turhaan taistelee, se on laki, joka määrää hänen ajatuksensa, se muovaa ja luo hänen ajatuskäyttövälineensä ja sen mukaan täytyy muodostaa ajatuselämänsä. Tätä ajatuselämän lakia me voimme yhdellä sanalla kutsua totuudeksi.

Totuus on ajatusruumiin elämän laki. Sen me voimme huomata todeksi aivan jokapäiväisen kokemuksemme perusteella. Onko ihminen onnellinen, jos hän on vastustanut totuutta, jos hän on valehdellut ja pettänyt? Ihminen saattaa kyllä olla mielestään onnellinen, vaikka hän on tehnyt pahaa, valehdellut ja pettänyt, niin kauan kun hän ei itse tiedä niin tehneensä, mutta kun hänelle selviää, että hänhän nyt valehtelee ja pettää, niin heti hän tuntee itsensä onnettomaksi siinä asiassa, jossa hän on sen huomannut. Ihminen nousee omaa rikollisuuttaan vastaan, sillä valehdellessaan ja pettäessään hän loukkaa itseään, hän rikkoo omaa elämänlakiaan, sillä hänellä on mentaaliruumis, jonka perusedellytys, elämän ehto on totuus. Sen elämän, kasvun ja kehityksen

perusnormi on totuus. Ja jos ihminen rikkoo sitä elämän lakia vastaan, niin hän rikkoo itseään vastaan. Hän haavoittaa omaa ajatuskäyttövälinettään ja se tekee kipeää, ihminen tuntee kuin kipua tajunnassaan.

Mehän näemme, että jos on joku ihminen, joka valehtelee, pettää ja varastaa, ja menestyy maailmassa juuri siksi, että on epärehellinen, epäoikeudenmukainen, niin se ihminen koettaa näyttää onnelliselta. Hän koettaa aina peittää totuutta itseltään, hän koettaa aina näytellä jotain roolia maailman silmissä. Totuus kaiku hänen sisällään, ja se totuus saa aikaan sen, että hänen pitää aina selittää itselleen ja muille, ettei hän ole ketään pettänyt. Hänen täytyy aina vetää se asia esille, sillä hänen oman ajatuskäyttövälinsä elämänsävel yhtämittaa muistuttaa häntä rikoksesta. Se huutaa hänelle yhtämittaa: ‘Minä tahdon pysyä kunnossa, minä tahdon olla terve! Kuinka sinä minua haavoitat?’ Ihminen, joka ei ole rehellinen ajatuksissaan ja kaikissa toimissaan, saa yhtämittaa taistella sisässään. Hän saa aina puolustaa itseään sisäistä vihollista vastaan, joka on hänen todellinen ystävänsä, vaikka hän ei sitä ymmärrä. Totuus on siis ajatuselämän elinehto, sen perusedellytys. Tämän me ymmärrämme. Me näemme sen myös toisesta esimerkistä.

Ihminen ei ole onnellinen vain sen perusteella, että hän on itse rehellinen, vaan hänen pitää myös tietää, mikä on totuus. Ihminen ei voi olla onnellinen niin kauan kuin hän elää sokeudessa ja tietämättömyydessä. Hän voi olla kyllä jollakin tavalla onnellinen, kun hän ei tiedä omasta tietämättömydestään, mutta se onni on harhaonnea. Niin kauan kuin hän uskoo määrättyllä tavalla, on hän todella onnellinen, mutta niin pian kuin hänessä herää epäily, katoaa myös tuo harhaonni ja ihminen näkee, ettei siinä, missä ei

ole totuutta, ole onnekaan. Silloin ihmiseltä on onni kaukana, sillä silloin hän on ryhtynyt pyrkimään totuuteen. Ja kun hän pyrkii totuuteen, pyrkii totuuden tietoon, silloin hänen sisällään elää voima, on kuin ääni, joka herättää epäilyksiä. Silloin on ihmisestä tullut totuuden etsijä. Ei hän enää ole onnellinen niinkuin ennen, sillä hän tietää, ettei hän voi saada onnea, ei vapautusta kärsimyksilleen, ennenkuin hän on voinut löytää totuuden.

Tähän tähtäävät kaikki viisaat, uskontojen perustajat ja salatieteilijät, kun he sanovat meille: ‘Etsikää totuutta, etsikää Jumalaa, etsikää Jumalan valtakuntaa! Etsikää, niin te löydätte ja tulette onnellisiksi!’ Mutta me tiedämme, että on muunkinlaista opetusta tarjolla, että kaikki harhaan joutunut kirkkoelämä sanoo: ‘Usko, älä epäile! Usko, mitä me sanomme!’ Tämä on sitä, mikä estää ihmistä saavuttamasta tosi onnea, sillä kaikki, mikä tahtoo estää ihmisiä tulemasta todella onnelliseksi, vapaaksi ihmiseksi, sanoo: ‘Älä etsi äläkä epäile!’ Mutta meidän omassa hengessämme kaikuu ääni, kaikuu meidän oman henkemme laki: ‘Etsi silloin kun on pimeää, epäile ja etsi, muuten et voi tulla onnelliseksi!’ Tämä on kaikkien viisaiden neuvo. Me huomaamme siis, että ihmisen ja hänen älyllisen käyttövälineensä oikea suhde ja elinehto on totuus, ja että jos ihminen tahtoo tulla onnelliseksi, täytyy hänen siis karsia elämästään kaikki, mikä on valhetta, petosta, epärehellisiä tai väärää.

Sitten on meillä tuo toinen käyttöväline, tunne- eli astraaliruumis, ja nyt kysymme, mikä on sen elinehto, sen perusedellytys. Mikä on se laki, jonka mukaan eläen ihmisen tajunta voi vapaasti ilmetä ja tuntea itsensä onnelliseksi tunneruumiissa? Onko tunneruumiillakin määrätty periaate, perusnormi? Ja vastaus kuuluu: On. Me voimme sanoa

myös tunnerruumiin perusaatteen lyhyesti yhdellä sanalla: hyvyys. Me voimme kutsua sitä myös rakkaudeksi, mutta tuo sana 'rakkaus' on silloin otettava syvässä ja korkeassa merkityksessä. Helpommin tajuttava määritelmä on hyvyys. Tunne- eli astraaliruumiin perusedellytys, eli ihmisen onnen ehto siinä ruumiissa on hyvyys eli rakkaus. Muulla tavalla ei ole onnea saavutettavissa tunne-elämän suhteen. Ihminen ei voi olla todella onnellinen, ellei hän ole hyvä.

Kaikkein suurin persoonallinen onni, jota me voimme maailmassa tuntea, rakkauden ja lemmen onni, sekään ei pysy yhtämittäisenä ja häiriytymättä, jollei se noudata hyvyyden lakia. Me huomaamme, että kun ihmiset yleensä onnea ikävöivät ja kaipaavat, niin he aivan luonnostaan ajattelevat, että korkein onni tunteen alalla on rakkaus. Tässä ihmiset ajattelevat aivan oikein. Jokainen ihminen aavistaa, että suurin onni tunne-elämän alalla on olemukseltaan rakkautta, ja kun ihmisessä elää tämä tieto, niin hän ikävöi rakkautta. Hän ajattelee: 'Kunpa minä saisin osakseni rakkautta, kunpa löytäisin ihmisen, joka minua rakastaisi! Jos saisin omakseni sellaisen ihmisen, joka minua rakastaisi, silloin olisin onnellinen!' Ihminen ajattelee näin, hän kuvittelee, että onni on rakkauden saamisessa. Mutta elämässä ei käy näin useinkaan, eivät ihmiset saavuta tällaista onnea. Eivät he löydä rakkaudesta sitä, mitä ovat itselleen uskotelleet, vaan pettyvät. Ihminen saa kokea, ettei hänen rakastettunsa häntä ollenkaan ymmärrä ja silloin elämä käy tukalaksi.

Ja jos joskus näemme, että tuossa on kaksi ihmistä, jotka todella rakastavat toisiaan yhtä paljon, että molemmat mielellään antavat rakkautta toisilleen ja sitä myös saavat, niin useimmiten huomaamme, että hekin ajattelevat, että heidän

onnensa on siinä, että he saavat rakkautta toisiltaan. Ja me näemme, että nämäkin kaksi ihmistä, jotka rakastavat toisiaan, saavat maksaa tuon onnensa kärsimyksellä. Heidän välillään ei pysy yhtämittaisena harmoninen onni, vaan sitä häiritsee jokin. On kuin heidän väliinsä tunkeutuisi jotakin, joka rikkoo harmonian. Ihminen ei osaa olla enää onnellinen, vaan hän syöksyy kuin kuiluun, kunnes hän huomaa, että heidän rakastavat toisiaan ja mitä rakkaus todella vaatii.

Niin kauan kuin me ajattelemme, että meidän pitää vaatia rakkautta toiselta ollaksemme onnellisia, että me edes tahdomme saada rakkautta, niin kauan onnen tunteemme on hetkellistä ja sitä seuraa kärsimys. Ja kun ihminen saa kokea tällaista, silloin on luonnollista, että hän kysyy itseltään: 'Onko mikään pysyväinen onni mahdollista, voiko tunne-elämässä olla mitään pysyväistä?' Sehän on kuin aaltoilua, jossa vaihtelee kärsimys ja nautinto, eihän siinä ole pysyväistä rauhaa ja onnea!

Vasta pitkien aikojen kuluttua, monien sielullisten ja henkisten kokemusten jälkeen ihminen alkaa ymmärtää, että on olemassa pysyväinen onni myös tunneruumiin alalla ja että se onni on rakkaus, mutta että se onni edellyttää hyvyttä ja epätietoisuutta. Itsekäs onni ei ole pysyväistä, vaan onnen edellytys on epätietoisuus. Ja kun ihmisessä elää hyvyys ja epätietoisuus, silloin toisen ihmisen rakkaus on hänelle kuin lahja, se on ihmeellinen lahja. Se on kuin päivän nousu yön jälkeen, se on kuin ihana tuoksu. Se on vain onnen lisä, sillä kun ihminen ei mitään pyydä itselleen, vaan tietää, että onnen ehto hänen tunne-elämässään, astraaliruumiissaan, on hänen omassa hyvydessään, omassa rakkaudessaan, silloin hän on itsessään jo onnellinen ja kaikki rakkaus, mikä häntä kohtaa, vain lisää hänen onneaan.

Jokainen ihminen tuntee sisässään, että tämä on totta. Kaikki viisaat ihmiset, suuret opettajat, ovat osanneet juuri sillä tavalla rakastaa. Jos ajattelemme esim. Jeesus Kristus-ta, niin ei kukaan voi sanoa, etteikö hän olisi ollut onnellinen. Hänen onnensa oli juuri siinä, että hän täytti Isän tahdon, että hän antoi rakkauden tulvia ulos itsestään. Hän rakasti sillä tavalla, hän oli ratkaissut astraaliruumiin probleemin. Hänen astraaliruumiinsa oli puhdas ja kirkas. Ihmisten astraaliruumis on täynnä pilviä, täynnä kaikenlaista sumua, kiiltoa ja hämärää tulta, mutta Kristus-olennon astraaliruumis on läpikuultavan kirkas. Hänestä virtaa ulos Jumalan rakkaus. Se rakkaus, millä Jumala meitä rakastaa, se tulvii ulos hänen astraaliruumiistaan, ja samalla myös virtaa Jumalan totuus ulos hänen kauttaan ja täyttää maailman.

Voidaksemme siis olla onnelliset meidän pitää olla hyviä. Niinkuin älyruumiimme pitää asioista, jotka ovat tosia, samoin pitää astraaliruumiimme hyvistä asioista. Siihen meidän tulee pyrkiä, totuuteen ja hyvyyteen. Sen tähden viisaat ovat aina sanoneet: 'Puhdistakaa ajatuksenne ja tunteenne, puhdistakaa tunneruumiinne, puhdistakaa älyruumiinne!'

Sitten me tulemme kolmanteen verhoon, fyysilliseen ruumiiseen, ja kysymme, onko fyysilliselläkin ruumiilla tuollainen periaate, tuollainen elinehto, jonka täyttäminen tekee tajunnan onnelliseksi. On, sillä jokaisen ihmisen kokemus sanoo: 'Ollakseen fyysillisesti onnellinen täytyy ihmisen olla terve. Ihmisen ruumiin täytyy olla terve ja voimakas, jotta se aina ilmentäisi onnea, tai että ihminen tuntisi onnen fyysillisessä ruumiissaan.' Fyysillisen ruumiin tulee olla terve, silloin on ihmisen tajunta luonnollisesti

myös onnellinen. Kun olemme sairaana, emme ole onnellisia, koska emme voi käyttää ruumistamme. — Me emme nyt puhu poikkeustapauksista, jolloin ihminen voi olla tajunnassaan onnellinen, vaikka hän onkin ruumiillisesti sairas, vaan puhumme asioista yleisesti. — Ihminen, jolla on sairas ruumis, joka aina muistuttaa olemassaolostaan, ei voi olla onnellinen. Hän voi olla ihminen, joka seuraa viisaiden opetuksia elämässään, noudattaa totuutta ja on hyvä elämässään, ja silloin hänen sielullinen olentonsa eli sisäinen ruumiinsa on kyllä onnellinen, mutta hänen onnensa ei ole täydellinen, jos hänen fyysillinen ruumiinsa on heikko ja sairas, niin että hän ei voi sitä käyttää.

Tähän kysymykseen liittyvät myös kaikki yhteiskunnalliset ja valtiolliset olosuhteet, sillä meidän fyysillinen ruumiimme on riippuvainen fyysillisestä maailmasta, sen terveys on riippuvainen ulkonaisista olosuhteista, ja sentähden kysymykseen fyysillisistä oloista liittyy yhtenä kysymyksenä ruumiin terveys.

Mutta me tiedämme, että vaikka meillä olisi valtaa ja voimaa järjestää fyysillisen elämän olosuhteet sellaisiksi, että jokaisella olisi riittävä aineellinen toimeentulo, vaatteet, asunto ja ruoka, niin että hän pysyisi hengissä, vaikka ihmisellä ei olisi mitään puutetta aineellisessa suhteessa ja fyysillinen ruumis olisi terve, niin hän ei silti olisi täysin onnellinen, vaan hän kaipaisi jotakin. Me voimme ajatella sitä aikaa, jolloin ihmiset tässä ulkonaisessa maailmassa ovat tehneet vain sitä, mitä on tarvittu ulkonaisen elämän turvaamiseksi, jolloin he metsästivät ja kalastivat tai viljelivät maata. Ihmiset tekivät näitä töitä, mutta me huomaamme, ettei pelkästään se elämä ajanpitkään heitä voinut tyydyttää, ettei elämä siihen pysähtynyt. Ihmiset eivät jää siihen, vaan

he etsivät kulttuuria. He koettavat sivistää itseään, koettavat kehittää taidetta ja tiedettä, he eivät tyydy siihen, että heillä on työnsä, leponsa ja vaatteensa. Vaikka heillä on kaikki, mikä on aineelliselle elämälle välttämätöntä, niin he eivät tyydy siihen, vaan etsivät muuta, he etsivät kulttuuria. Mistä tämä johtuu?

Se johtuu siitä, ettei ihmisen fyysillisen ruumiin salaisuus rajoitu ainoastaan tähän näkyvään karkeaan ruumiiseen, vaan että ihmisen fyysillisellä ruumiilla on toinenkin, fyysilliselle silmälle näkymätön puoli, jota teosofiassa kutsutaan eetteriruumiiksi. Fyysillisen ruumiin toinen puoli on eetteriruumis ja se on kokoonpantu kaikista niistä ainetiloista, joita tiede kutsuu yhteisellä nimellä eetteriksi. Se on fyysillisen ruumiin sisäinen kaksoispuoli, joka elää myös omaa elämäänsä ja jolla siis on myös oma elämänehto. Senkin elämää johtaa määrätty luonnonlaki, senkin elämässä kaikuu määrätty perussävel ja voidaksemme olla onnellisia täytyy meidän toteuttaa eetteriruumiimme perussäveltä. Mikä on siis tämä eetteriruumiin perusta, elinehto? Se on yhdellä sanalla sanoen: kauneus. Älyruumiin perusedellytys on totuus, tunneruumiin hyvyys, eetteriruumiin kauneus ja fyysillisen ruumiin voima ja terveys.

Eetteriruumiin elinehto on siis kauneus. Tämän me voimme huomata todeksi aivan jokapäiväisestä elämästämme. Kun me esim. kuulemme melua kadulta silloin, kun emme tahtoisi sitä kuulla, niin se vaivaa meitä. Tämä ei koske ainoastaan sellaista tapausta, jolloin me tarvitsisimme lepoa ja tahtoisimme nukkua — sillä kun tahdomme nukkua, on toisten oltava hiljaa — vaan melu voi häiritä, vaikka emme tahtoisikaan nukkua. Melu vaivaa meitä, vaikka se ei häiritsisikään työtä tai lepoa. Se vaivaa meitä sen tähden,

että siinä on jotain rumaa, loukkaavaa, epäharmonista. Mutta jos kadulta sen sijaan kuuluu ihanaa laulua tai soittoa, niin me virkistymme sitä kuullessamme. Se voi vaivata meitä vain siinä tapauksessa, että tarvitsemme lepoa ja tahtoisimme nukkua ja ajattelemme, että se estää meitä nukkumasta, jolloin toivomme, että se saisi loppua. Mutta niin kauan, kuin melu vaikuttaa meihin kauniisti, on se virkistävää. Me menemme konserttiin ja se virkistää meitä. Me kuulemme siellä kaunista soittoa ja se virkistää meidän eetteriruumistamme, se virkistää meidän aistimuselämäämme, sillä eetteriruumis toimii aistien välityksellä ja siihen vaikuttaa kaikki aistimustoiminta. Ottakaamme pari esimerkkiä.

Me tiedämme, että kovin rangaistus vankilassa on olla vedellä ja leivällä. Vaikka me tiedämme, että leipä ja vesi pitää meidät hengissä, että määrätty leipäannos ja vesimäärä kaksi tai kolme kertaa päivässä nautittuna pitää meidät hengissä, niin jokin meissä nousee sitä vastaan. Ruoan yksitoikkoisuus, vaikka se pitääkin ihmisen hengissä, tulee ajanpitkään sietämättömäksi. Ihminenhän kaipaa vaihtelua ruoassa, hän kaipaa maukasta ruokaa, joka tekee syömisen hänelle nautinnoksi.

Ihminen kaipaa myös järjestystä ja siisteyttä elämässään. Jos esim. mies tulee kotiin tehtyään raskasta työtä ja koti on siivoton ja ruoka tarjolla jossakin nurkassa, niin hän saattaa sanoa vaimolleen: 'Pidä järjestystä talossa, sillä sitä varten minä olen vaimon ottanut, että hän minulle siistisi', sillä hän tuntee, ettei sellainen elämä vielä tee hänestä ihmistä, ettei hän elä ihmisarvoista elämää eläessään kuin sikolätissä. Ihmisen tunteet vaativat merkittävästi kauneutta, siisteyttä ja kodin kauneutta. Jos koti on siisti, astiat ja ruoka kauniisti

pöydälle asetetut, niin se virkistää hänen aistejaan. Ja jos hänen aistinsa eivät saa virkistystä, niin hän ei tiedä elämällä olevan mitään merkitystä, sillä silloin on hänen eetteriruumiinsa jäänyt ilman ravintoa.

Eetteriruumiin ravintoa on kaikki se, minkä hän saa kauneudesta, se virkistää eetteriruumista ja koko ihmistä. Jos olemme työssä väsyneet ja kuulemme, kuinka kahvikuppeja otetaan esille, niin se kaikuu kuin ihana musiikki meidän korvissamme, ja se virkistää meitä. Kuinka erehtyvät-kään monet ihmiset, jotka vilpittömästi etsivät Jumalaa, Jumalan totuutta ja Jumalan rakkautta, ja tahtovat olla hyviä, kun eivät osaa ottaa lukuun eetteriruumista, joka ehdottomasti vaatii osakseen kauneutta. Jos ihminen ei noudata eetteriruumiin ääntä pyrkiessään totuuteen, niin elämä pian näyttää hänelle, että hän erehtyy.

Kun ihminen ei tunne itseään, vaikka hän luulee niin, voi hän erehtyä sanomaan: 'Voidaksemme rakastaa kaikkia ihmisiä, voidaksemme kohdata kaikkia ihmisiä vain veljinä ja pyrkijöinä, tulee meidän luopua kaikesta kulttuurista ja sivistyksestä ja olla täysin Jumalan lapsia. Olkaamme siis vapaita kaikista ulkonaisesta kauneuden tavoittelusta ja kulttuurista, olkaamme yksinkertaisia ja vaatimattomia kuin eläimet luonnossa!' Ihminen voi erehtyä näin ajattelemaan ja luulla, että se on koko kysymyksen ratkaisu, mutta elämä asettaa hänet toisen suuren läksyn eteen. Hänestä on saattanut tulla askeetti, pilaripyhimys, joka istuu pylvään päässä ja joka ei toteuta vähimpiäkään esteettisiä vaatimuksia. Ihmiset voivat osoittaa hänelle kunnioitusta, mutta hän ei ole onnellinen. Hän ei ole tyytyväinen elämäänsä, sillä hänen oma eetteriruumiinsa huutaa hänelle yhtämittaa, kunnes hän lopulta huomaa, että se onkin hänen oma kunnianhimosna,

jonka ääntä hän on kuunnellut, ja että elämä itse opettaa aivan muuta. ‘Sinä et ottanut ollenkaan lukuun, että Jumala luodessaan sinut asetti sinun sieluusi kauneusvaatimuksen ja koska Jumala tekee täydellistä työtä, niin hän luodessaan sinut antoi sinulle samalla erään käyttövälineen, jolla on sama ehto. Se käyttöväline on eetteriruumis, ja sen olemassaolo on kaiken valistuksen ja sivistyksen perussyynä. Siitä on saanut alkunsa kaikki kulttuuri ja kulttuuri on aina ristiriidassa ruman kanssa ja pahan kanssa.’

Tässä on kysymys siitä, että me ihmiset emme ymmärrä itseämme oikein, sillä meillä on taipumusta yksipuolisuuteen kaikissa toimissamme. Jos me ajattelemme, että meidän pitää puhdistaa ajatusruumiimme, niin me siihen ryhtyesämme unohdamme kaiken muun; jos puhdistamme fyysillistä ruumista, niin unohdamme tunteen ja älyn puhdistamisen; jos tahdomme noudattaa eetteriruumiimme ääntä ja olla taiteellisia, niin että kaiken pitää olla kaunista ympärillämme, niin sitä varten meidän pitää olla rikkaita ja tyydyttää kaikkia aistillisia nautinnonhaluja, ja silloin me olemme langenneet toiseen harhaan, joka on eetteriruumiin vaatimusten yksipuolista noudattamista. Meidän pitää noudattaa kaikkien ruumiittemme vaatimuksia, me emme saa luulla, että onni seuraa, kun noudatamme yhden käyttövälineen vaatimuksia. Jos niin teemme, jos unohdamme jonkun käyttövälineemme, niin seuraa vastavaikutus, ja se johtuu siitä, että tuo unohtamamme käyttöväline huomauttaa olemassaolostaan.

Ihminen voi olla luonteeltaan hyvä, mutta silti menetellä väärin. Hänellä voi olla esim. jonkun liikkeen tai viraston rahoja huostassaan, ja hän auttaa niillä toisia ihmisiä, jotka ovat avun tarpeessa, huomaamatta lainkaan, että hän tekee

väärin käyttäessään liikkeen varoja toisia auttaakseen. Ja kun hän joutuu siitä edesvastuuseen, niin me tunnemme sääliä häntä kohtaan, kun hän on erehtynyt väärin menettelemään käyttäessään toisten varoja ja on toisaalta niin hyvä ihminen. Hän erehtyi, sillä hän ei tiennyt ajatusruumiin elinehdosta, joka on totuus. Hän luuli, että onnen saavuttamiseen riittää tunneruumiin elinehdon, hyvyuden toteuttaminen, hän ei tiennyt, että ihmisen täytyy saavuttaa itsessään tasapaino ja että hän tekee väärin, jos rajoittaa onnen ehdon ainoastaan tunneruumiiseen. Aivan samoin tapahtuu, jos pitää ehtona fyysillisen ruumiin onnen, niinkuin monet ihmiset nuorena tekevät. Ihminen ajattelee silloin, että hänen pitää saavuttaa jokin fyysillinen ihanne ja harrastaa sitten yksinomaan sitä. Sillä tavalla ihminen voi nuorena erehtyä, hän antautuu urheilijaksi ja silloin hän ei ole kiinni sielussaan muussa kuin urheilussa, eikä osaa puhuakaan muusta kuin palloista ja polkupyöristä. Tämä on erehdystä yhtä hyvin kuin sekin, jos ihminen antautuu yksinomaan estetiikan ja oman hienostuneen aistillisuutensa valtaan.

Ihmisen pitää olla harmoninen, hänen pitää saada aikaan tasapaino kaikkien käyttövälineidensä välille. Hänen täytyy ymmärtää etsiä kaikkien ruumiittensa perussävelet. Miten osaamme sen tehdä, miten voimme saada aikaan tuon tasapainon, miten voimme vapautua yksipuolisuuden harhoista ja saavuttaa harmonian ja onnen keskellä aistillisuutta ja kaikkea tunne-elämää? Tätä juuri neuvovat kaikki terveet uskonnot ja tähän opetuksissaan viittaavat. Tähän tähtäsi myös Jeesus Kristus opetuksissaan. Kun hän sanoi meille: 'Etsikää Jumalan valtakuntaa, joka on teissä!', niin hän tarkoitti: 'Etsikää sitä Jumalaa, sitä Isää, joka on yhteinen meissä kaikissa, joka on samalla teissä ja jokaisessa, joka on

jokaisen ihmisen korkeampi sisäinen Itse, se Jumala, joka on meissä jokaisessa, vaikka hän samalla on meidän yhteinen Isämme. Etsikää häntä aina, etsikää ja ikävöikää!’ Ja kun Madame Blavatsky sanoi: ‘Ainoa todellinen mietiskely ja rukous, ainoa todellinen meditaatio on sitä, että me koko sielumme ja henkemme voimalla väsymättömästi, yhtämittaa ikävöimme Jumalan täydellisyyttä’, silloin hän puhui samaa kuin mitä Jeesus Kristus tarkoitti. Ja me voimme ymmärtää ja tietää, että he ovat molemmat viitoittaneet meille sen tien, mitä kulkien me voimme etsiä ja löytää onnen ja vapauden.

Onni ja vapaus

Teosofisen psykologian mukaan ihmisen tajunta on pukeutunut useaan verhoon, käyttövälineeseen eli ruumiiseen. Sen huomioon ottaen Pekka Ervast tarkastelee tässä esitelmässään onnen probleemia siltä kannalta, millä tavalla meidän tulisi henkisinä keskuksina ja tajuavina olentoina suhtautua omiin käyttövälineisiimme. Onni on sisäinen tasapainotila, harmonia, eri käyttövälineittemme kanssa. Ja niillä kullakin on oma perusedellytyksensä, elinehtonsa, norminsa, jonka täyttäminen on ehtona sille, että tajuntamme olisi onnellinen.

Esitelmässä Pekka Ervast auttaa meitä ymmärtämään, mikä on eri käyttövälineittemme perussävel.